

POROČILO

O IZVAJANJU AKCIJSKEGA NAČRTA
V OKVIRU PROJEKTA »OBČINA PO MERI INVALIDOV«
V MESTNI OBČINI NOVA GORICA V LETU 2018

Nova Gorica, oktober 2019

UVOD

Mestna občina Nova Gorica (v nadaljevanju: MONG) je leta 2012 pridobila listino »Občina po meri invalidov«, ki jo podeljuje Zveza delovnih invalidov Slovenije in zaključila izvajanje prvega akcijskega načrta za obdobje 2012-2015. Uspešna izvedba akcijskega načrta je rezultat sodelovanja javnih služb, nevladnega sektorja, številnih posameznikov, od župana do posameznih invalidov. Želja vseh je najti take systemske rešitve, ki zadevajo vse občanke in občane. Istočasno se tovrstne rešitve morda zdijo zanemarljive, a invalidom bistveno spremenijo in izboljšajo vsakdanje življenje. V letu 2016 je MONG pripravila drugi akcijski načrt »Občina po meri invalidov za obdobje 2016-2019«, ki predstavlja nadgradnjo preteklega akcijskega načrta.

Z letom 2018 se je zaključilo še eno leto izvajanja akcijskega načrta 2016-2019, ki je v sami miselnosti in delu na področju invalidske problematike v MONG, predvsem v povezavah med civilno družbo, javnimi zavodi, inštitucijami in občino, doprineslo pomembne rezultate. Utrdilo se je medsebojno sodelovanje invalidskih organizacij ter njihovo sodelovanje z ostalimi organi ter ustanovami v lokalni skupnosti. Vse večje je vključevanje invalidov in invalidskih organizacij k razpravam in delavnicam za pripravo strategij in dolgoročnih projektov lokalne skupnosti. Na vseh področjih je opaziti, da so invalidi vključeni v obravnavo različnih problematik z možnostjo konstruktivnega in enakopravnega prispevanja k življenju v lokalni skupnosti.

V akcijskem načrtu so zapisane številne naloge, katerih namen je vključevanje invalidov v družbo in ureditev ustrezne infrastrukture. V akcijskem načrtu so bile predvidene aktivnosti, k izvedbi katerih se lahko zaveže lokalna skupnost, ob upoštevanju zakonskih pristojnosti ter v okviru finančnih načrtov posameznih nosilcev.

Poročilo za leto 2018 sestavljajo vse aktivnosti, ki so bile izvedene po posameznih poglavjih iz akcijskega načrta.

1. OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI O INVALIDSKI PROBLEMATIKI

Naloga ozaveščanja in informiranja javnosti o invalidski problematiki se izvaja že od samega začetka pridobitve listine Občina po meri invalidov in predstavlja trajno nalogo. V upravi MONG smo informirali javnost o posebnih dogodkih in aktivnostih s tega področja, in sicer v sporočilih za javnost, preko spletne strani in facebook profila MONG.

Spletna stran MONG ostaja prilagojena invalidom s senzoričnimi omejitvami vida in sluha.

Sodelovanje invalidskih društev s šolami in vrtci se je nadaljevalo tudi v letu 2018.

Invalidske organizacije so poskrbele za obveščanje članov v okviru svojega delovanja, različnih posvetov ter okroglih miz.

2. ZDRAVSTVENO VARSTVO IN REHABILITACIJSKI PROGRAMI

Društva so svojim članom pomagala pri uveljavljanju pravice do sofinanciranja tehničnih pripomočkov in prilagoditev vozil v skladu z Zakonom o izenačevanju možnosti invalidov. Veliko pozornosti so društva namenila izvajanju programov ohranjanja zdravja in zdravega načina življenja v okviru rednega delovanja.

Društvo paraplegikov Severne Primorske je organiziralo dve predavanji na temo preležanin in inkontinence. Tedensko so organizirali masaže in razgibavanja, v bazenu v Vipavi pa plavanje in razgibavanje v vodi.

Društvo civilnih invalidov vojn Primorske je v letu 2018 izvedlo tri usposabljanja »Osnove oživiljanja in uporaba defibrilatorja« in sicer v Novi Gorici, Kopru in Ilirski Bistrici.

Medobčinsko društvo Sožitje Nova Gorica je svojim članom za obdobje 6 mesecev 4-krat mesečno omogočilo uro plesne delavnice pod vodstvom plesnega učitelja. Teh se je udeležilo kar 26 članov.

MONG je trem društvom v skladu s Javnim razpisom za sofinanciranje programov in projektov s področja socialne dejavnosti v MONG namenila del sredstev za zagotavljanje osebne asistencije.

3. REHABILITACIJA

Rehabilitacija invalidov sestoji iz medicinske rehabilitacije, zdraviliškega zdravljenja, ambulate fizioterapije in predpisa medicinsko tehničnih pripomočkov, v skladu s pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja. Ukrep vključevanja invalidov v obnovitveno rehabilitacijo se je izvajal tudi v letu 2018. Invalidske organizacije so se prijavile na javne razpise ZZZS in vključile invalide v programe obnovitvene rehabilitacije.

4. STROKOVNO PODPORNE STORITVE IN PROGRAMI

Strokovno podporne službe morajo zagotavljati razvoj in razpoložljive strokovne storitve, ki invalidom povečajo možnost za neodvisnost v vsakdanjem življenju.

Strokovno podporne storitve in programi obsegajo socialnovarstvene storitve določene z Zakonom o socialnem varstvu, ki jih izvaja center za socialno delo (prva socialna pomoč, osebna pomoč, pomoč družini za dom, institucionalno varstvo, vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji). V okviru podpornih storitev za osebe z motnjami v duševnem razvoju imajo pomembno vlogo v lokalnem okolju Varstveno delovni center Nova Gorica, Osnovna šola Kozara in nevladne organizacije.

MONG nadaljuje z adaptacijo Skupnostnega centra in s tem širitvijo podpornih programov in storitev tudi za invalide. V Skupnostnem centru so se tudi v letu 2018 izvajali programi Zavetišča za brezdomce, Pro-bono ambulate in programi za samopomoč, terapijo ter socialno rehabilitacijo, namenjeni osebam, ki imajo težave z različnimi oblikami zasvojenosti (droge, alkohol, zdravila, igre na srečo, motnje hranjenja itd.) in njihovim svojcem.

MONG je pridobila sredstva EZTS za adaptacijo dela pritličnih prostorov z namenom vzpostavitve čezmejne info točke, kjer bodo na razpolago informacije o izvajanju socialnovarstvenih programov in storitev na slovenski ter italijanski strani. V okviru projekta Salute/Zdravstvo je bila oblikovana stalna čezmejna delovna skupina predstavnikov Občine Gorica, MONG in Občine Šempeter-Vrtojba, ki je izdelala analizo sistemov socialnovarstvene oskrbe v treh občinah tako z vidika javnih služb, kot zasebnih/nevladnih organizacij. Obenem je bil narejen popis in seznam vseh slovenskih in italijanskih organizacij, ki delujejo na območju EZTS GO. Organiziran je bil čezmejni strokovni posvet in izobraževanja za javne institucije ter nevladne organizacije, ki izvajajo socialnovarstvene programe in storitve na omenjenem območju. Poudarek je bil na temeljnih socialnih tematikah, med drugim tudi na invalidnosti. Poleg čezmejne info točke so z EZTS potekali dogovori o vzpostavitvi čezmejnega Centra za duševno zdravje.

Invalidske organizacije so tudi v letu 2018 nadaljevale s povezovanjem in sodelovanjem z drugimi organizacijami in inštitucijami na različnih področjih (izvedba delavnic, usposabljanj in izobraževanj, srečanj na področju kulture in športa). Invalidske organizacije so v lokalnem okolju zelo aktivne in veliko doprinesejo k boljšemu življenju članov in drugih ranljivih skupin.

5. DOSTOPNOST GRAJENEGA OKOLJA, INFORMACIJ IN PREVOZOV

MONG je pristopila k pripravi Strateškega načrta dostopnosti, ki zajema dostopnost do prostora, informacij in storitev. Področja, ki jih pokriva Strateški načrt dostopnosti, so po poglavjih obravnavana tudi v obstoječem Akcijskem načrtu Občine po meri invalidov, vendar so v tem dokumentu veliko bolj podrobno obdelana in prinašajo veliko več k izboljšanju kakovosti življenja invalidov.

Ljudska univerza Nova Gorica je v svojih prostorih v letu 2018 uredila sanitarije za invalide.

Društvo paraplegikov Severne Primorske je pomagalo članom pri sanaciji, projektiranju in ureditvi bivalnih prostorov in dostopa do le-teh. V ta namen imajo na Zvezi paraplegikov Slovenije zaposlenega arhitekta, ki svetuje in pomaga pri reševanju tovrstnih problemov. Tudi v letu 2018 je prevoz invalidov predstavljal temeljni in prioriteten program društva. Prevoz invalidov predstavlja osnovni pogoj za opravljanje vseh drugih programov. S prilagojenim kombiniranim vozilom so nudili prevoze za svoje člane, kakor tudi za druge gibalno ovirane osebe na invalidskih vozičkih. Največ prevozov so opravili na zdravstvene preglede, šport in rekreacijo, obnovitveno rehabilitacijo, izobraževanja paraplegikov, prevoze na tečaje, seminarje v okviru društva in zveze ter individualno, psihosocialno dejavnost (družabna srečanja, interesne dejavnosti, ogledi sejmov itd.). Prevoz so nudili vse dni v tednu tako v Sloveniji kot tudi v tujini, odvisno od potreb uporabnikov. Vozniki so usposobljeni, da uporabnikom pomagajo pri vstopu in izstopu iz vozila, skrbijo za varen prevoz oseb in jim po potrebi pomagajo pri njihovih opravkih.

Društvo za pomoč osebam s posebnimi potrebami Stara Gora si že vrsto let prizadeva za ohranitev Oddelka za invalidno mladino in rehabilitacijo Stara Gora. V letu 2018 je bil postavljen temeljni kamen za nadomestno gradnjo. Zidava se je začela in trenutno prihaja v zaključek I. faze. Za Mestno občino Nova Gorica je to velika pridobitev, ki bo omogočala tudi širitev programa in števila zaposlenih.

6. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Otroci, učenci, dijaki in študenti s posebnimi potrebami imajo pravico do vzgoje in izobraževanja čim bližje domu. Za njihovo vključevanje v programe vrtcev in šol so predpisani posebni načini in oblike izvajanja vzgoje in izobraževanja, pri čemer so potrebne posebne prilagoditve prostorov, uporaba specifičnih pripomočkov, dodatna stroškovna pomoč, stalni ali občasni spremljevalci ipd. Način izobraževanja in obseg pomoči je odvisen od vrste in stopnje primanjkljaja oz. motnje posameznika.

Izpopolnjevanje invalidov poteka tudi preko Zavoda RS za zaposlovanje Nova Gorica, invalidskih društev in NIJZ OE Nova Gorica.

Ljudska univerza Nova Gorica (v nadaljevanju LUNG) je javni zavod, čigar poslanstvo je omogočati kakovostno vseživljenjsko učenje in svetovanje širokemu krogu ljudi. Ponuja številna izobraževanja, ki pokrivajo zelo raznolika področja in so v veliki meri organizirana tako, da so vključujoča ali pa posebej namenjena različnim ranljivim skupinam. LUNG je partnerica v številnih projektih, znotraj katerih so nekateri namenjeni tudi invalidom, npr. Večgeneracijski center Goriške. LUNG nasploh odpira vrata invalidom in jih vključuje tudi v ostale projekte. Teme, ki jih LUNG zaobjema stremijo k strpnosti, odprtosti za medgeneracijsko in medkulturno sodelovanje ter skrbi za sočloveka. Prav na ta način se ustvarja topel ter varen prostor za ranljive skupine. Nekateri dejavnosti, delavnice in predavanja so tudi posebej namenjene določeni ciljni skupini, kot so invalidi. Poleg omenjenega je v letu 2018 na LUNG-u potekalo tudi učenje jezika gluhih in naglušnih oseb, glasbeni nastop skupine kljunastih flavt uporabnikov Varstveno delavnega centra, predstavitev dela in aktivnosti uporabnikov prepovedanih drog, predstavitev članov Medobčinskega društva slepih in slabovidnih z ročnimi izdelki v sodelovanju z Zavodom Gost na

Planoti, ipd. V okviru Večgeneracijskega centra Goriške so za invalide izvedli inkluzivne ustvarjalne delavnice, računalniške in druge tečaje, telesno vadbo, pogovorne skupine, predavanja, ples, kiparske delavnice itd.

7. DELO, ZAPOSLOSTEV, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST

Zavod RS za zaposlovanje nudi vsem brezposelnim osebam informiranje in svetovanje, vključevanje v programe aktivne politike zaposlovanja, karierno svetovanje, medtem ko je osebam z zdravstvenimi omejitvami na razpolago zdravstveno zaposlitveno svetovanje, rehabilitacijsko svetovanje ter zaposlitvena rehabilitacija. Območna enota Zavoda RS za zaposlovanje Nova Gorica sodeluje v procesu zaposlitvene rehabilitacije z Invalidskim podjetjem Posočje d.o.o. Želvo d.o.o., Racio d.o.o. ter URI Soča.

V okviru aktivne politike zaposlovanja je MONG kot naročnik v programih javnih del potrdila 9 programov »javnih del«, ki so bili prilagojeni za vključitev brezposelnih invalidov.

V občinski upravi so trenutno zaposleni štirje delavci s statusom invalida, kar predstavlja 4,04 % vseh zaposlenih.

Na podlagi Zakona o socialnem varstvu se iz proračuna RS zagotavljajo sredstva za denarne socialne pomoči tistim posameznikom, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti sami zaradi okoliščin, na katere ne morejo vplivati.

V MONG si konstantno prizadevamo za vzpostavitev socialnih programov, s katerimi bi našim občankam in občanom pomagali v stiski. Posameznikom, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti sami, je v skladu z Odlokom o socialnih in drugih pomočeh v MONG na voljo več oblik pomoči za premostitev trenutne materialne ogroženosti. Pomoč lahko dobijo tudi pri drugih humanitarnih organizacijah (RKS Območno združenje Nova Gorica, Goriška območna Karitas, Humanitarno društvo KID otrok otroku, Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško itd.). V okviru rednega delovanja so tudi invalidska društva poskrbela za nudenje materialne in finančne pomoči socialno ogroženih članov. V letu 2018 je MONG RKS Območnemu združenju Nova Gorica zagotovila sredstva za izvajanje projekta Donirana hrana, čigar cilj je nameniti užitho hrano pred iztekom roka tistim ljudem, ki si je drugače ne morejo privoščiti. Gre za kvalitetno hrano, in sicer gotove izdelke, pakirane suhomesne izdelke, mlečne izdelke in pekovsko pecivo, sadje ter zelenjavo.

8. DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN SPOŠTOVANJE OSEBNE INTEGRITETE

Invalidom je potrebno zagotoviti naravno in kvalitetno življenje. Potrebno jih je vzpodbujati k družinskemu življenju in podpirati njihovo pravico do osebne integritete.

MONG na tem področju ne deluje neposredno, vendar podpira invalidska in ostala društva, ki invalidom nudijo ustrezno podporo.

Društva v okviru osebne asistencje in drugih socialnih programov nudijo svojim članom različne storitve, namenjene opravljanju temeljnih dnevnih opravil, podpornih dnevnih opravil, spremstvu pri prostočasnih in drugih dejavnostih za socialno vključevanje ter pomoč pri komunikaciji. Naloge osebnih asistentov so predvsem v pomoči pri jemanju zdravil, pomoči pri gibanju in orientaciji, pomoči pri komunikaciji in pridobivanju informacij, vzdrževanju osebne in higijene v bivanjskem prostoru, higieni oblačil, pomoči pri pripravi hrane, pomoči pri vključevanju v okolje, prevoz in spremljanje. Drugi socialni programi omogočajo različne oblike druženja invalidov in njihovih svojcev (izleti, srečanja, delavnice itd.) ter preprečujejo socialno izključenost.

9. SKRB ZA ZDRAVJE

MONG je v okviru sredstev javnega razpisa za sofinanciranje programov in projektov s področja socialnega varstva v letu 2018 sofinancirala tudi programe in projekte namenjene invalidom ter bolnikom:

- programi in projekti, ki ljudem z različnimi oblikami invalidnosti omogočajo, da se vključujejo v okolje, jim nudijo podporo pri povečanju neodvisnega življenja oziroma jim lajšajo življenje;
- programi in projekti svetovanja, pomoči in rehabilitacije, namenjeni različnim kroničnim bolnikom in uporabnikom posameznih zdravstvenih storitev ter
- programi in projekti namenjeni ozaveščanju o boleznih in preventivi.

Del sredstev javnega razpisa je v letu 2018 za te programe znašal 38.500 EUR.

MONG in Zdravstveni dom Osnovno varstvo Nova Gorica sta bila uspešna s prijavnima na javni razpis Ministrstva za zdravje za ureditev Centra krepitve zdravja "Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih". MONG je na razpisu Ministrstva za zdravje pridobila sredstva za ureditev prostorov in nakup opreme za ureditev Centra za krepitev zdravja. Za izvajanje programov je potekala ureditev prostorov v stavbi Osnovne šole Kozara v Novi Gorici. Programi, ki jih v centru izvajata novogoriški Zdravstveni dom Osnovno varstvo Nova Gorica in Zdravstveni dom Zobozdravstveno varstvo Nova Gorica, so namenjeni preventivni dejavnosti za ohranjanje zdravja odraslih in otrok. Večji poudarek je na vključevanju kroničnih bolnikov, ranljivih skupin ter aktivnemu iskanju tiste populacije, ki se manj vključuje v zdravstvene programe. Programi temeljijo na povezovanju različnih deležnikov, med katerimi so tudi invalidske organizacije.

MONG je skupaj s Zdravstvenim domom Osnovno varstvo Nova Gorica – Centrom za krepitev zdravja Nova Gorica in Nacionalnim inštitutom za javno zdravje Območno enoto Nova Gorica organizirala prireditev ob svetovnem dnevu zdravja - »Aktiviraj se za dobro počutje«. Na Bevkovem trgu so začetek aprila v okviru Svetovnega dneva zdravja potekale različne aktivnosti, na katerih je sodelovalo veliko nevladnih organizacij in drugih inštitucij. Organiziran je bil tudi pohod od Soče na vrh Sabotina. Poleg tega je bila na Bevkovem trgu odprta tudi razstava arhitekturnih rešitev za Zdravstveni dom Nova Gorica – faza III. Na razstavi je bilo predstavljenih sedem projektov, ki so bili predmet javnega natečaja za izbiro strokovno najprimernejše rešitve za objekt III. faze Zdravstveni dom Nova Gorica, ki bo zagotovil nove prostore za izvajanje dejavnosti ter omogočil tako fizično kot programsko povezavo z obstoječim objektom Zdravstvenega doma Nova Gorica.

MONG je v letu 2018 ponovno aktivno pristopila k projektu Zdravih mest. V okviru aktivnosti ob 30. obletnici delovanja mreže Zdravih mest je v Celju, novembra 2018, potekala konferenca članic Zdravih mest, kjer smo nekatera mesta predstavila primere dobre prakse. MONG se je predstavila s prispevkom »V povezovanju je moč – MONG v koraku z zdravjem«.

Zdravstveni dom Zobozdravstveno varstvo Nova Gorica je tudi v letu 2018 izvajal zobozdravstvene preglede v Varstveno delovnem centru Nova Gorica, Mladinskem oddelku Stara Gora za uporabnike, ki ne morejo do zobozdravnika. Vsi zdravstveni domovi, ki nudijo zobozdravstvene storitve javnega zavoda, imajo prilagojen dostop za gibalno ovirane, razen manjši del zdravstvenega doma Nova Gorica, ki pa ima zato zobno ambulanto v pritličju in je tako dostop zagotovljen. Zdravstveni dom Zobozdravstveno varstvo vodi evidenco o prošnjah za pojasnila ali raznih informacij pacientov. V letu 2018 so obravnavali in uredili prepis pacientke k novo izbranemu zobozdravniku, zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja (invalidski voziček), kjer je dostop za invalide omogočen.

LUNG je za invalide v Večgeneracijskem centru Goriške organizirala telesno vadbo ter predavanja na različne teme.

Društvo paraplegikov Severne Primorske je za člane organiziralo plavanje v bazenu. Skrbeli so tudi za ozaveščanje članov o pomenu skrbi za zdravje, predvsem skozi glasilo Paraplegik.

Društvo civilnih invalidov vojn Primorske je veliko pozornosti namenilo ozaveščanju na področju zdravja in poleg rednega sofinanciranja zdravstvenih terapij ter ortopedskih pripomočkov organiziralo predavanje »Hrana za ohranjanje vitalnosti«.

10. KULTURA

Stavba Goriške knjižnice F. Bevka v Novi Gorici (v nadaljevanju: knjižnica) je dostopna gibalno oviranim, saj jim omogoča dostop do stavbe s prilagojenim pločnikom, medtem ko jim je gibanje znotraj stavbe omogočeno z dvigalom. Krajevne knjižnice v občini žal ne omogočajo dostopa za gibalno ovirane, saj so vse v nadstropjih in brez dvigal. Invalidi oz. uporabniki s posebnimi potrebami so ob predložitvi ustreznega dokazila oproščeni plačila članarine. Isto velja za varstveno delovne centre in njihove varovance. Knjižnico redno obiskujejo predvsem varovanci VDC Nova Gorica, katerim v knjižnici pomagajo in svetujejo pri izbiri primernih knjig ter drugega gradiva. Bibliobus redno obiskuje VDC Solkan in VDC Nova Gorica, dom starejših občanov na Gradišču in dnevni center za starejše v Mirnu ter terapevtsko skupino »Skupnost Srečanja«. Knjižnica redno dopolnjuje knjižnično zbirko z nakupom gradiva za uporabnike s posebnimi potrebami (zvočne knjige, knjige s povečanim tiskom, v brajici in za dislektike). Gradivo je tudi primerno označeno. Slabovidnim uporabnikom je v knjižnici kot pripomoček za lažje branje na voljo povečevalo – optični čitalec ClearNote+.

V knjižnici so se leta 2017 lotili zahtevnega in obsežnega projekta celostne prenove signalizacije, s katero želijo prostore knjižnice še bolj približati uporabnikom ter vzpodbuditi njihovo samostojnost pri uporabi knjižničnega gradiva in storitev. Nova signalizacija upošteva uporabnike s posebnimi potrebami, to je senzorno ovirane uporabnike z bralno napisovalnimi težavami (večji napisi, kontrast, uporaba piktogramov, poravna besedila, nebleščavost itd.). Pri tem so upoštevali smernice in ugotovitve kolegice Polone Palčič v magistrskem delu: Prilagoditev signalizacije v splošni knjižnici osebam z disleksijo (2013). V letu 2018 so s projektom nadaljevali in ga zapeljali tudi v leto 2019. V letu 2018 so v knjižnici gostili Regijski posvet Slepota in slabovidnost ter dostopnost gradiv v prilagojenih oblikah. Iz Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne so v dar prejeli 23 različnih naslovov zvočnih knjig (po dva izvoda, skupno 46 zvočnih knjig). Pridružile so se manjši zbirki zvočnih knjig, s katero v knjižnici že razpolagajo. Društvo Demetra iz Vidma je knjižnici in šolam v Nadiških dolinah v okviru projekta Nessuno escluso – Nihče ni izzet, ki ga podpira dežela Furlanija-Juljska krajina, podarilo 36 knjig brez besedila oz. t.i. tihih knjig.

Tudi v letu 2018 so knjižnico v okviru projekta Rastem s knjigo obiskali sedmošolci OŠ PP Kozara. Z učenci nižjih razredov OŠ PP Kozara sodelujejo skozi vse leto 2018: obisk in ogled knjižnice, prirejen ogled Bevkove sobe. Mesečno tudi obišejo Pravljično sobo, kjer jim preberejo tematsko pravljico. V pravljичni sobi vsako leto poteka tudi slavnostna podelitev priznanj za učence, ki so prebirali knjige v okviru projekta Bralna značka. Izvajali so ure pravljic z vrtčevskimi skupinami, ki imajo v svoji sredi otroka s posebnimi potrebami.

SNG Nova Gorica je letu 2018 zaradi varnostnih omejitev omogočil dostop do kulturnih prireditev največ dvema osebama na vozičku.

Aprila so v SNG Nova Gorica v sklopu pobude Gledališki tolmač omogočili ogled predstave gluhim in naglušnim – predstava Realisti je bila namreč opremljena z znakovnim jezikom. SNG Nova Gorica se pridružuje pobudi Gledališki tolmač, ki želi slovenska gledališča približati gluhim in jim omogočiti ogled predstav na odrih slovenskih gledališč. Na predstavi se je igralcem pridružila tolmačka in igro tolmačila v slovenskem znakovnem jeziku ter gluhim v občinstvu pričarala edinstveno izkušnjo spremljanja predstave v živo. SNG Nova Gorica si želi, da bi tudi v Novi Gorici izpeljali podoben projekt.

Ideja za pobudo Gledališki tolmač je na Društvu gluhih in naglušnih Ljubljana vzknila v želji omogočiti gluhim vstop v edinstven svet gledališke umetnosti in ob tem ozaveščati slišče prebivalstvo o pomenu socialne vključenosti invalidov. V prizadevanjih, da gledališki tolmači na odrih slovenskih gledališč dobijo stalno mesto, skuša Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana ob podpori NLB in gledališč omogočiti gluhim celoleten dostop do tolmačenih predstav. Trenutno si lahko gluhi v štirih slovenskih gledališčih (SNG Nova Gorica, Anton Podbevšek Teater Novo mesto, Lutkovno gledališče Ljubljana in Prešernovo gledališče Kranj) že ogledajo 4 predstave, v živo tolmačene v slovenski znakovni jezik, medtem ko se nove predstave obetajo tudi v naslednji gledališki sezoni. Predstave tolmačijo 4 tolmači slovenskega znakovnega jezika, vsi otroci gluhih staršev, ki so znakovni jezik spoznavali že od rojstva.

V SNG Nova Gorica si želijo, da bi tudi v Novi Gorici izpeljali kakšen podoben projekt.

Kulturni dom Nova Gorica že ves čas nudi invalidom znižane vstopnice in abonmaje.

Velika dvorana Kulturnega doma Nova Gorica ne omogoča udeležbe invalidom na vozičku, ker ni urejenega prostora zanje. Kljub temu omogočajo udeležbo na prireditve največ dvema invalidoma na vozičkih, vendar izključno pod pogojem, da ima vsak svojega spremljevalca. V Malo dvorano zaradi stopnic ne morejo dostopati, poleg tega Mala dvorana nima urejenega prostora zanje. Za naglušne je v Veliki dvorani urejena slušna zanka.

V Goriškem muzeju Nova Gorica so v letu 2018 nudili invalidom oz. uporabnikom s posebnimi potrebami naslednje ugodnosti:

- brezplačen vstop v vse muzejske zbirke (vključno s potencialnim spremljevalcem);
- gibalno ovirani uporabniki imajo prilagojen dostop do Gradu Kromberk, v samem gradu jim je na razpolago dvigalo;
- slepi in slabovidni so se lahko v letu 2018 v Vili Bartolomei udeležili njim prilagojene razstave »Igre moje mladosti«.

Goriški muzej Nova Gorica tudi redno nudi brezplačne vodene ogleda za skupine s posebnimi potrebami oz. ranljivimi skupinami (Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica, Dnevni center Žarek).

V letu 2018 so ob razstavi slikarja Klavdija Tutte organizirali voden ogled razstave za uporabnike iz Doma za upokoence Nova Gorica. Udeležilo se ga je večje število gibalno oviranih starostnikov.

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Nova Gorica (v nadaljevanju: JSKD Nova Gorica) je ustanova, ki uresničuje nacionalni interes na področju ljubiteljskega kulturno umetniškega ustvarjanja in poudarjanja. Predstavlja odlično organizirano kulturno, izobraževalno, svetovalno in posredniško institucijo za različne ljubiteljske kulturno - umetniške prakse. Sistem JSKD-ja je vsestransko odprt in omogoča predstavitve vsem starostnim in narodnostnim skupinam. V naše programe (pregledna srečanja, razstave, ex tempore, literarni večeri, izobraževanja itd.) vključujemo tudi invalidne in druge ranljive posameznike ter skupine (ŠENT Nova Gorica, ŠENT Ajdovščina, Gledališka skupina Osnovne šole Kozara Nova Gorica, člani Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Nova Gorica itd.).

Društvo paraplegikov Severne Primorske že leta podpira dejavnost članov, ki imajo umetniška nagnjenja in sposobnosti, s katerimi so tudi v letu 2018 bogatili program društva in celotne skupnosti. Organizirali so ogled gledališke predstave in muzeja v Ljubljani ter slikarske razstave na gradu. Njihovi člani, slikarji, so likovna dela tudi razstavljali.

11. ŠPORT IN REKREACIJA

Člani invalidskih društev so na področju športa in rekreacije zelo aktivni. Zelo dobro so pokrite panoge kegljanja, balinanja, odbojke sede in smučanja. Invalidi se aktivno in rekreativno ukvarjajo še s pikadom, badmintonom, bowlingom, plesom, fitnessom, atletiko, ročnim kolesarjenjem, plavanjem in streljanjem z zračnim orožjem. Naši invalidi so se v letu 2018 udeležili lokalnih, državnih in evropskih tekmovanj ter na najvišjih mestih dosegli zavidljivo dobre rezultate.

Sofinanciranje programov športa se v Mestni občini Nova Gorica izvaja preko javnega razpisa za šport.

V letu 2018 je potekala priprava Projekta za izgradnjo pokritega bazena (zimski bazen) v Športnem parku Nova Gorica. Zimski bazen v Športnem parku Nova Gorica je v celoti projektiran tako, da omogoča dostopnost in uporabo gibalno oviranim (dvigala, klančine, sanitarije, prehodi,..) in vključuje nabavo hidravličnega mobilnega dvigala za gibalno ovirane osebe, ki se bo lahko uporabljalo tudi na letnem bazenu.

LUNG je v Večgeneracijskem centru Goriške za invalide organizirala telesno vadbo ter predavanja na različne teme.

12. VERA IN DUHOVNA OSKRBA

Tovrstne dejavnosti se izvajajo v sodelovanju med duhovniki in upravami zavodov bolnišnic in domov starejših. V letu 2018 ni bilo izvedenih nobenih posebnih aktivnosti na tem področju akcijskega načrta.

13. VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA

Na osnovi zakona o dostopnosti do volišč za invalide, ki je sicer stopil v veljavo februarja 2018, je Upravna enota Nova Gorica dokončno odpravila ovire za invalide z gibalnimi omejitvami. Odprto ostaja vprašanje odprave ovir za invalide s senzoričnimi omejitvam vida in sluha. Seznam volišč dostopnih za invalide je objavljen na oglasnih deskah občin in krajevnih skupnosti.

14. AKTI OBČINE, KI UREJAJO VPRAŠANJA ZA URESNIČEVANJE PRAVIC OSEB Z OVIRANOSTMI

V razpisu za izvajanje javnih prevozov v mestnem prometu je eden od pogojev, da bo mestni promet prilagojen za osebe z gibalnimi omejitvami.

15. ZAKONODAJA

Po sprejetju Zakona o osebni asistenci je bil v letu 2018 sprejet tudi Pravilnik o osebni asistenci. V letu 2018 je bilo potrebno izpeljati kar nekaj sprememb in uvedb novosti, da je izvajanje osebne asistencije lahko zaživelo s 1. januarjem 2019. Osebna asistenca je s tem postala pravica invalidov, kar pomeni, da se mora izvajati, če jo upravičenec potrebuje. Slednje pomeni velik korak naprej, kajti doslej je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti osebno asistenco sofinanciralo na osnovi razpisov ali programov. Slednja ni bila dosegljiva vsem invalidom, prav tako ni zadoščal njen obseg.

16. MATERIALNA, FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA DELOVANJU INVALIDSKIH ORGANIZACIJ IN POSVETOVANJE PRI ODLOČANJU O INVALIDSKIH ZADEVAH

MONG skupaj z javnimi zavodi, katerih je ustanoviteljica, nudi invalidom in invalidskim organizacijam podporo in druge ugodnosti, ki so že bile opisane v posameznih aktivnosti akcijskega načrta.

MONG je v tudi v letu 2018 invalidskim organizacijam nudila brezplačno uporabo prostorov za izvajanje okroglih miz, predavanj, razstav in drugih socialnih programov. Brezplačno uporabo prostorov, dvorane in prostorov za razstave je invalidskim organizacijam nudila tudi Goriška knjižnica F. Bevka Nova Gorica.

Invalidskim organizacijam je nudena materialna, finančna podpora v okviru sredstev javnih razpisov MONG. MONG podpira programe, ki jih invalidske organizacije in društva prijavljajo ter izvajajo v okviru različnih nacionalnih ter mednarodnih razpisov. V ta nam jih podpiramo s pismi podpore ali aktivnim partnerskim sodelovanjem.

V okviru programa izvajanja javnih del je MONG podprla in sofinancirala vse programe, ki so načrtovali zaposlitev ciljne skupine invalidov.

17. USPOSABLJANJE STROKOVNEGA KADRA ZA KOMUNICIRANJE IN NEPOSREDNO DELO Z OSEBAMI S POSEBNIMI POTREBAMI

MONG je bila ena izmed petih slovenskih občin (poleg Ajdovščine, Kočevja, Škofje Loke in Jesenic), vključena v projekt Svetovalne mreže dostopnosti, ki ga je v juniju 2018 izvedel Zavod DOSTOP. Projekt, ki ga je sofinanciralo Ministrstvo za okolje in prostor, je bil namenjen promociji kakovostne univerzalne gradnje. V okviru projekta je bilo omogočeno še usposabljanje projektantov na aktualnih projektih in revizija projektov z vidika dostopnosti. V okviru projekta je potekalo predstavitveno izobraževanje za zaposlene v občinski upravi na področju prostora, infrastrukture in projektov z vidika dostopnosti – prilagoditve za slabovidne, gibalno ovirane, gluhe in naglušne.

18. SPREMLJANJE IN UGOTAVLJANJE UČINKOV SPREJETIH UKREPOV ZA OSEBE S POSEBNIMI POTREBAMI

Spremljanje in ugotavljanje učinkov sprejetih ukrepov za osebe s posebnimi potrebami je naloga sveta za invalide. Svet za invalide je spremljal izvajanje akcijskega načrta »Občina po meri invalidov«.

19. MEDNARODNO SODELOVANJE OBČINE IN INVALIDSKIH ORGANIZACIJ V OBČINI NA PODROČJU INVALIDSKEGA VARSTVA

Invalidske organizacije so sodelovale s sorodnimi organizacijami iz drugih držav na področju kulture, športa in socialnega dela.

Društvo civilnih invalidov vojn Primorske je praznovanje 60. letnice delovanja društva obeležilo s kulturno prireditvijo, ki so se je udeležili tudi predstavniki italijanskega društva Associazione Nazionale Vittime Civili di Guerra iz Gorice, s katerimi vzdržujejo dolgoletne pristne odnose in sodelovanje.

Medobčinsko društvo Sožitje Nova Gorica in Društvo za pomoč osebam s posebnimi potrebami Stara Gora sta tudi v letu 2018 nadaljevali s sodelovanjem z društvom ANFFAS iz Gorice. Skupaj so se udeležili prijateljskega pohoda po ulicah Gorice in Šempetra. Sodelovanje poteka na področju kulture, športa solidarnosti in drugih oblik druženja.

ZAKLJUČEK

Izvajanje nalog iz akcijskega načrta teče kontinuirano, zato smo v poročilo za leto 2018 vključili nabor tistih aktivnosti, ki dokazujejo povezovanje med civilno družbo, javnimi zavodi, inštitucijami in občino. Slednje so doprinesle pomembne rezultate in okrepile sodelovanje med invalidskimi organizacijami in ostalimi organi ter ustanovami v lokalni skupnosti.

Skupaj z invalidskimi društvi ter organizacijami (vladnimi in nevladnimi) stremimo k povezovanju in medsebojnemu sodelovanju. Razumevanje njihovih specifičnih potreb je ključnega pomena pri hitri in učinkoviti odpravi ovir v lokalnem okolju, bodisi tistih vezanih na fizično dostopnost ali dostopnost do informacij ter storitev. Obenem se zavedamo, da nas v bodoče čaka še veliko dela. Ogromno nalog je namreč povezanih z razpoložljivostjo proračunskih sredstev, vendar si prizadevamo za redne korake na poti izboljšanja pogojev za ranljive skupine. Veseli nas, da je tudi v občinski upravi vse bolj prisotno zavedanje o pomembnosti vključevanja omenjenih skupin pri načrtovanju projektov in investicij, kar potrjuje tudi priprava Strateškega načrta dostopnosti.

Gradivo pripravili:

Tamara Simčič (Oddelek za družbene dejavnosti Mestne občine Nova Gorica) v sodelovanju z oddelki občinske uprave, javnimi zavodi, katerih ustanoviteljica je MONG in nekaterimi invalidskimi organizacijami.